

"ZBIRALEC"

December 2009, Letnik VIII

številka
16

SREČNO NOVO LETO 2010

Sretna Nova godina 2010

Felice Anno nuovo 2010

Srećna Nova godina 2010

Našitki zelenih baretk--USA
Spominska medalja
Neznanka med Policijskimi epoletami
Medalja za zasluge FLRJ

Primerjava činov z drugimi vojskami
Speci oznake Nemške mornarice
Znak za borbo proti Partizanom
Našitki SLO in seznam članov ZZVIS

www.zdruzenje-insignij.si

zzvis@t-2.net

PRO HEREDITATE

ZBIRATELJI !!!

Naslov združenja je:
ZZVIS
g. Martin Leskovar
Cesta v Mestni log 40b, 1000 Ljubljana

Internetni naslov ZZVIS je:
www.zdruzenje-insignij.si

Elektronska pošta ZZVIS je:
zzvis@t-2.net

Davčna številka ZZVIS je :
26263955

Transakcijski račun ZZVIS je odprt na novo pri Poštni Banki Slovenija št. je :
90672-0000169520

Prosim vse zbiratelje, da pošiljajo čim več tem, ki so zanimive za delo zbirateljev, slik o raznih zbirkah in sejmih za objavo v naslednjem **ZBIRALCU št. 17**. Če je le možno, da pošljete prispevke, slike in ostalo na CD-ju ali na naš Email naslov zzvis@email.si zaradi lažje obdelave in poznejše objave v našem glasilu. **Vsi, ki še morebitno niste plačali članarine za leto 2008 Vas naprošamo, da to čim prej storite. HVALA !!**

upravni odbor ZZVIS

COLLECTA 2009

V času med 27.3. in 29.3.2009 je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 3. mednarodni sejem zbirateljstva COLLECTA. Lahko govorimo o presežkih: 140 razstavljalcev iz 20 držav, skoraj 10.000 obiskovalcev. To nam pove. Da se je prireditev prijala. Pokrivajo zbirateljska področja: Numizmatike, Filatelije, Mineralov, Militarije, Kartofilije, PEZ figuric, Stripov, Razglednic,..... Organizatorji so poskrbeli za več kulturnih dogodkov in delavnic. Največja atrakcija je bil vsekakor ZLATNIK VELIKAN, težak 31kg in premera 37cm, tržna vrednost je bila ocenjena na 800.000€.

Na sejmu je bilo kar nekaj priznanih proizvajalcev zbirateljskih pripomočkov: albumi, škatle, zbirateljski kovčki, pincete, povečevalna stekla, različne folije.... Tudi mi ZZVIS smo se udeležili sejma. Organizator nam je zaradi sodelovanja na prvih dveh sejmih dodelil tudi razstavno vitrino v kateri smo predstavili predmete iz različnih obdobjih Slovenske vojaške in Gasilske zgodovine. ♦

ZDRUŽENJE ZBIRATELJEV VOJAŠKIH INSIGNIJ SLOVENIJE je prejelo iz strani organizatorja tudi uradno ZAHVALO (kot je vidno zgoraj)

Razstavna vitrina ZZVIS-a

Mitja Močnik

Zanimiva našitka pripadnikov zelenih baretk iz Fort Bragga Severna Karolina

Mojo zbirko našitkov US enot za specialne operacije sem dopolnil z dvema novima kompletoma, ki mi ju je poslal kolega pripadnik zelenih baretk, ki dela v Fort Braggu.

Prvi našitek je velikosti 7,5 x 5,5cm in je v kompletu z našitkom padalskih enot »Airborne« velikosti 6 x 1,5cm. Našitek predstavlja center in šola za specialno vojskovanje J. F. Kennedy, »John F. Kennedy Special Warfare Center and School« (USAJFKSWCS) in je namenjen za nošenje na službeni uniformi vojske ZDA. Na našitku sta stilizirani puščici, ki predstavljata simbol specialnih enot vojske ZDA in oljenka.

Šola za specialno vojskovanje je bila ustanovljena leta 1951 kot oddelek za psihološko bojevanje v sklopu splošne vojaške šole v Fort Rileyu v Kansasu, maja leta 1952 pa se je preselila v Center za psihološko bojevanje v Fort Bragg v Severno Karolino in se preimenovala v Šola za psihološko vojskovanje (Psychological Warfare Center).

V šoli zdaj delujejo poveljstvo za specialne operacije vojske ZDA (USASOC – United States Army Special Operations Command) in sile za specialne operacije vojske ZDA (ARSOF – Army Special Operations Forces).

Drugi našitek je velikosti 7,5 x 6cm in je v kompletu z našitkom padalskih enot »Airborne« velikosti 6 x 1,5cm. Za razliko do prvega, ki ima napis Airborne v rumeni barvi, ima ta v rdeči.

Našitek predstavlja Poveljstvo za specialne operacije za Evropo (SOC EUR – Special Operations Command, Europe).

Enote specialnih sil delujejo na podlagi sedmih doktrin:

- ✱ nekonvencionalno bojevanje,
- ✱ zunanja in notranja obramba,
- ✱ specialni izvidovanje,
- ✱ direktna akcija,
- ✱ teroristično bojevanje,
- ✱ proti širjenje atomske oborožitve in
- ✱ obveščevalne operacije.

Namenjen je za nošenje na službeni uniformi. ❖

Josip Broz TITO

Spominska medalja

Ob proslavi dvajsete obletnice bivanja vrhovnega štaba NOV in POJ na otoku Vis

Dogajanja na Visu v letu 1944

Po neuspešnem nemškem padalskem desantu **25.5.1944** na mesto Drvar, so se člani Vrhovnega štaba Narodnoosvobodilne vojske in Partizanskih odredov Jugoslavije (**VŠ NOV** in **POJ**) pod poveljstvom **Maršala Josipa Broza Tita** so poleteli s sovjetskim letalom ameriške proizvodnje DC-3 (Dakota) 4.6.1944 z Kupreškega polja v Italijansko mesto Bari. Iz luke Bari v noči med 6. in 7.6.1944 z Britanskim rušilcem »**Blackmore**« v spremstvu rušilca »**Eggisford**«, so maršala Tita in člane Vrhovnega štaba prepeljali na otok Vis. Takoj po izkrcavanju v Komiži Tito obiše mesto Vis ter ga takoj za tem zaradi varnostnih razlogov zapusti (nevarnost zračnega napada) in se namesti v jami na Humu, a ostali člani Vrhovnega štaba ostanejo v vasi Žena Glava pod Humom. Jama na Humu v kateri je nameščen Tito je imela eno večjo dvorano in dve manjše v kateri je bila postelja in delovna miza. Člani Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije (**CK KPJ**) in člani Britanske, Ameriške in Sovjetske zavezniške vojne misije pri Vrhovnem štabu pa so nameščeni v zaselku Borovik. Na Vis pridejo tudi člani Nacionalnega komiteja osvobodjene Jugoslavije (**NKOJ**) in »Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije« (**AVNOJ**) ki pa so nameščeni v vasi Žena Glava.

S prihodom vodilnih mož vojaško – političnega vrha **NOV** in **POJ** na otok, Vis postane središče kjer se sprejemajo glavne odločitve za začetek končnih vojnih operacij in delovanja Narodno osvobodilnega premika (**NOP**) v celoti.

Po prihodu Tita na Vis pride **14.6.1944** na otok predsednik pobegle vlade Kraljevine Jugoslavije dr. Ivan Šubašić (bivši ban Banovine Hrvaške) z svojim spremstvom in Britanski veleposlanik pri vladi Kraljevine Jugoslavije Ralph Stevenson. Med **NKOJ**-om (partizanska vlada) in vlado Kraljevine pride do pogovorov o njihovem bodočem sodelovanju. **NKOJ** zastopajo **dr. Josip Smodlak**, **Edvard Kardelj** in **dr. Vladimir Bakarić**. **Viški sporazum Tito – Šubašić** (slika1) je bil podpisan 16.6.1944. Prebegla vlada z njim prizna federativni zbor Jugoslavije, **NKOJ** kot polno pravno vlado v državi, **NOV** in **POJ** kod edino oboroženo silo in obsoja vsako sodelovanje z okupatorjem **NKOJ** pa pristane na zahteve da se vprašanje končnega državnega zbora in oblikovanje vodenja države reši po končani vojni.

Začetek avgusta (6.8. – 15.8.) **Maršal Tito** z svojimi sodelavci odpotuje z letalom v Caserto in Bolseno pri Neaplju na pregovarjanja z vodilnimi časniki zavezniških enot v Sredozemlju z generaloma Henry Wilson in Harold Alexaner in z Britanskim premijerom **Winston Churchillom**. Teme pogovorov je zavezniška vojna pomoč partizanskim silam in državnem političnem vrhu bodoče Jugoslavije. Po povrnitvi na Vis 16.8.1944 se nadaljujejo pregovori med predstavnikoma **NKOJ**-a in Kraljeve izbegle vlade. Dne 19.9.1944 Maršal Tito zapusti z letalom otok Vis in odpotuje najprej v Krajovu (Romunija) in nato v Moskvo na pregovore z pripadniki Sovjetske zveze. Člani Vrhovnega štaba in ostali vodilni možje **NOP** pa so nastanjeni še zmeraj na otoku Vis in sredi novembra 1944 zapustijo otok. Po osvoboditvi Beograda 20.10.1944 Maršal Tito in vodilni možje Vrhovnega štaba pridejo v glavno mesto bodoče Jugoslavije.

Fotografija 1:
Z leve na desno sede: Šubašić, Tito in Smodlaka

Potek proslave

Dve desetletji pozneje 1. 1964 se obeleži navedene dogodke z proslavo. Ob tej priložnosti z sodelovanjem Muzeja narodne revolucije Hrvaške (danes v sklopu Hrvaškega zgodovinskega muzeja v Zagrebu), Muzeja Jugoslovanske vojne mornarice (danes Hrvaški pomorski muzej v Splitu) in Vojnega muzeja iz Beograda v trdnjavi pod imenom »**Baterija**« na otoku Visu, 26.7. je bila odprta stalna razstava katera prikazuje otok Vis med **NOB**. Uradno je razstavo odprl Maksimiljan Maks Baće, tedanji tajnik Zvezne skupščine **SFRJ** in prvi vojni načelnik štaba 8. dalmatinskega korpusa v sklopu katerega je bila tudi 26. divizija katera je bila zadolžena za obrambo otoka Vis. V popoldanskem času istega dne z ladjo »**Galeb**« v spremstvu rušilcev »**Pula**« in »**Kotor**« je predsednik Tito prispel na Vis. V čast vrhovnega poveljnika Tita posadke vojnih ladij oddajo čast z * »**Rubnim pozdravom**« a iz topov so izstrelili 21 granat.

Fotografija 2: Predsednik Tito na Visu leta

Po pregledu počasne čete mornarjev (slika 2) in pozdravnih nagovorov se odpravijo v jamo v kateri je bival Maršal Tito. V večernih urah po povratku na ladjo »**Galeb**« Tito in soproga Jovanka priredita svečano večerjo za predstavnike mesta. Naslednji dan dopoldne na obali Visa priredijo osrednjo proslavo. Uvodni nagovor je imel dr. Vladimir Bakarić takoj za njem pa je predsednik Tito odkril spomenik iz belega in črnega marmorja v obliki dvakratnega kvadrata, delo kiparja Antona Avgustinčiča. Ne eni strani spomenika so vklesane besede Maršala »**Tuje nočemo – svoje ne damo!**« a na drugi strani je del teksta iz njegovega govora, ki ga je imel na tem istem mestu 12.9.1944 ob drugi obletnici ustanovitve 1. dalmatinske brigade. Po obisku novo odprte šole in muzeja, Tito okoli poldneva zapusti otok Vis z ladjo »**Galeb**« in odpluje na Komižo, kjer ga tudi svečano dočakajo. V prostorih Doma kulture na Komiži se pogovori Maršal Tito z številnimi novinarji ob tej priložnosti pa tudi podeli spominske medalje sodelujočim na proslavi.

Opis medalje

Medalja je obojestransko kovana v posrebreni bronzi okrogle oblike premera 4cm. Avtor je akademski kipar Janeš Želimir.

- ✿ Na prvi strani medalje je reliefni prikaz otoka Vis z luko v kateri so jadrnice. Na vrhovih okoliških hribov so zastave. Na zgornjem robu medalje je napis »VIS TVRĐAVA REVOLUCIJE«, na spodnjem delu je napis »GDE JE TITO TU JE POBEDA« in inicialke Ž.J.
- ✿ Na zadnji strani medalje je prikazan spomenik na katerem je napis »TUĐE NEČEMO – SVOJE NE DAMO TITO«. Na spodnjem robu je napis »VIS«. Medalja visi na svilenem traku rdeče barve, dolžine 48mm in širine 29mm. Na sredini traku je izvezen srp in kladivo, zlate barve veličine 13 x 11mm.

Opis značke

Poleg medalje je priložnostna značka v patinirani bronzi temno rjave barve okrogle oblike premera 2cm.

- ✿ V srednjem delu značke je prikazan omenjeni spomenik z napisom »TUĐE NEČEMO SVOJE NEDAMO TITO«, na vrhu je letnica »1944« in na dnu je napis »VIS«. Na zgornjem robu je napis »VIS TVRĐAVA REVOLUCIJE«, na spodnjem robu pa »GDJE JE TITO TU JE POBEDA« z dvema petokrakama zvezdama ob strani.

- ✿ Na hrbtni strani značke je igla in oznaka kovnice RPU ZAGREB (Radionica primjernih umjetnosti). Značka se je podelila gostom in sodelujočim na proslavi na nižji protokolarni ravni.

LITERATURA:

- ✿ Anić, Nikola: Povijest 8.dalmatinskog korpusa NOV Hrvatske, Split, 2004.
- ✿ Anić Nikola: Narodnooslobodilačka vojska Hrvatske 1941 - 1945, Zagreb 2005.
- ✿ Čejvan, Idris: Otok Vis u Narodnooslobodilačkoj borbi, Beograd, 1964.
- ✿ Kovačević, Radovan: Titovo viško leto, Beograd, 1984.
- ✿ Kovačević, Radovan: Tvrđava Jadranskog mora, Beograd, 1982.
- ✿ Vasiljević, Jovan: Vis-tvrđava Jadrana, Beograd, 1964.
- ✿ Priručnik o protokolu, Državni sekretariat za inostrane poslove, s. l., 1968.
- ✿ Vis -otok partizanske slobode, Zagreb, 1974.
- ✿ Vis u Narodnooslobodilačkoj borbi, Zagreb, 1965.

Periodika:

- ✿ Bilten Numizmatičkog društva u Zagrebu, broj 5, listopad 1964..
- ✿ Slobodna Dalmacija, Split, broj 6043 od 27.7.1964; broj 6044 od 28.7.1964.
- ✿ Vjesnik, Zagreb, broj 6264 od 27.7.1964; broj 6265 od 28.7.1964.

✿ „Rubni pozdrav“ je bil časni pozdrav za predsednika SFRJ in predsednike tujih držav in to samo ko se nahajajo na ladji ali čolnu. „Rubni pozdrav“ se je dejal z zasidrane ladje ali z ladje v vožnji. ✦

Emil Smutni

Gortan Simončič

NEZNANKA MED EPOLETAMI MILICE

Z ukinitvijo Postaje ljudske milice v Selnici ob Dravi v letu 1956, sta bili pri pospravljanju prostorov najdeni (par) miličniški oficirski epoleti iz obdobja 1946 – 1953 s činom poročnika¹, ki pa se razlikujeta od predpisanih epolet s tem, da sta na njih nameščene kovinske šesterokrake zvezdice². Zvezdice so izdelane iz rumene kovine, premera 1,8 do 1,9mm in višine 3,5mm oz. od konca krakov proti sredini se višina površine dviguje. Spodnji del zvezdic je votel oz. ni izpolnjen. Na spodnjem delu sredine sta pritrjeni dve kovinski žici oz. kraka dolžine cca. 2cm, s katerima se zvezdice pritrjujejo na epolete.

Epoleti sta trdi, s temno modro podlago iz blaga, preko katerega je pritrjena kovinska ploščica, v zlato rumeni barvi z ornamentami, ki so predpisani za epolete oficirjev milice. Na zgornjem delu posamezne epolete je pritrjen kovinski gumb v rumeni barvi, premera 13,5mm, v katerem je upodobljena peterokraka zvezda.

Fotografija 1 (Naramka z zvezdicami)

Leto 1946 je bila prelomnica pri organizaciji organov za notranje zadeve v takratni **FLRJ** oz. **LR Sloveniji**. Z Zakonom o narodni milici (17/12-1946)³ se je dotedanja Narodna Zaščita (NZ)⁴ preimenovala v Narodno Milico (NM) oz. »narodni zaščitniki« v »narodne miličnike«.

Novi zakon je prinesel tudi spremembe na področju položaja in činov v NM, s tem da je ukinil funkcijske oznake, ki jih je imela NZ ter uvedel čine po vzorcu vojaških činov, ki so veljali v Jugoslovanski Armadi. S temi zakonskimi predpisi so bili uvedeni čini za generale milice, višje oficirje milice, nižje oficirje milice in podoficirje milice in s Pravilnikom o obleki Narodne Milice⁵, ki je bil narejen na podlagi Uredbe o obleki Jugoslovanske Armade je bila predpisana njihova oblika. Za generale in oficirje milice so bile uvedeni čini v obliki »epolete«, za podoficirje milice in miličnike pa v obliki »naramke«.

Naramke so bile izdelane iz blaga, epolete pa iz trdega materiala, na katerih površinah so bile pritrjene kovinske ploščice in so se za nižje oficirje razlikovale po obliki, od ploščic, ki so jih uporabljali v JA. Na epoletah oficirjev NM so se nahajale kovinske peterokrake zvezdice, bele barve, premera 15mm, s katerim številom so se označevali posamezni čini.

Fotografija 2 (Zvezdica iz strani)

Fotografija 3 (Spodnji del naramke)

Epolet⁶, ki so se uporabljale v **JA** in so bile namenjene za nižje oficirje, so imele po celotni dolžini dve ločeni kovinski ploščici, za višje oficirje pa tri ločene kovinske ploščice. Epolete za nižje oficirje, ki so se uporabljale v **NM**, so se od epolet v **JA** razlikovale v tem, da je na njih bila celovita kovinska ploščica, ki se je v višini gumba razcepila v dva vzporedno potekajoča trakova po dolžini epolete, katera sta bila široka 2cm in oddaljena drug od drugega 5mm⁷.

Najdeni epoleti se v bistvu od ostalih epolet milice razlikujeta v obliki zvezdic. Iz dostopne dokumentacije in fotografij, strokovne literature⁸, strokovnih mnenj in pričevanj ni bilo mogoče ugotoviti razloga ter izvora šesterokrakih zvezdic na navedenih epoletah. Pri iskanju podatkov so se v zvezi s tem ponujale razne razlage od tega, da je lastnik namerno pritrtil na epoleti omenjene

zvezde, kot simbol slovenstva (*iz grba Celjskih grofov*) ali zaradi želje po ohranitvi partizanskih zvezdic, ki so se nosile na činih v času **NOB**, do tega, da sta epoleti tujega izvora.

Pripadniki **NZ** so od leta 1944 nosili funkcijske označbe, ki so jih nosili prišite v višini nadlakti levega oz. na sredini zunanje strani rokava uniforme oz. obleke. Funkcijske oznake so bile izdelane iz blaga, rdeče barve, v obliki Triglava, nad katerim je bila zvezda, pod njim pa položajne oznake v obliki vodoravnih ali navpičnih trakov v velikosti 5 x 1cm⁹. Po končani vojni so vsi pripadniki **NZ** obdržali svoje funkcijske oznake, ki so jih imeli v času vojne, istočasno pa so novinci ob vstopu v **NZ** obdržali svoje oznake činov, ki so jih pridobili in nosili kot pripadniki partizanskih odredov ali **JA**.

Šesterokrake zvezdice so bile od leta 1943 sestavni del činov

starešin partizanskih enot in odredov ter pozneje **JA** vse do aprila 1946, ko so bili uvedeni novi čini. Čini s šesterokrakimi zvezdicami so se nosili na spodnjem zunanem delu rokava uniforme. Pripadniki **NZ** so svoje čine in funkcijske oznake nosili do začetka 1947 leta, ko je prišlo do sprememb v obliki činov in uniform.

V primeru, da zvezdice niso bile neka uradna ali poluradna prehodna oblika oznak za čine, obstaja najbolj možna logična razlaga, da je ob uvedbi oz. pri delitvi epolet prišlo do napake, s tem da nosilec ni prejel z epoletami pripadajočih zvezdic ali da jih je po prevzemu izgubil ter da je na podlagi tega pritrtil na epoleti šesterokrake zvezdice, katere je po vsej verjetnosti predhodno imel kot čine na uniformi pripadnika narodne zaščite. Epoleti je verjetno uporabljal kot nadomestilo za čas ko je prejel nove epolete z veljavnimi zvezdicami. ❖

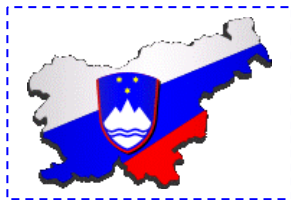
Redkost: RRR

Viri:

- ¹ Ustmena izjava Peter ČEMAŽAR, Cerklje na Gorenjskem;
- ² V zbirki avtorja;
- ³ Zakon o narodni milici, Uradni list FLRJ šte. 101/46;
- ⁴ Organizacija in naloge Narodne Zaščite, Navodilo Odseka za notranje zadeve pri Predsedstvu SNOS-a - Oddelek za Narodno zaščito z dne 4/4-1944, Arhiv MNZ RS;
- ⁵ Dva veka policije u Srbiji, str. 191, Branko Bogdanović, MNZ Republike Srbije, Beograd 2002;
- ⁶ Vojna enciklopedija, Drugo izdanje, Knjiga 2, str. 697, IRVE Beograd, 1971;
- ⁷ Dva veka policije u Srbiji, str. 192, Branko Bogdanović, MNZ Republike Srbije, Beograd 2002;
- ⁸ Arhiv MNZ RS, Strokovna knjižnica MNZ RS in Arhiv RS;
- ⁹ Skica oznak za člane in funkcionarje NZ, Odsek za notranje zadeve, Oddelek za NZ, 1944; Arhiv MNZ RS, fascikel 301-3 in Navodilo o nošenju oznak Narodne zaščite, Odsek za notranje zadeve, Oddelek za NZ z dne 27/10-1944, Arhiv IZDG, fascikel 550/V.

SLOVENSKA VOJSKA

Simboli in zgodovina

Znak enote simbolizira **pajek križavec na mreži**. Ta ponazarja radarsko mrežo, ki pokriva celoten zračni prostor Republike Slovenije. Ravno tako kot pajek, ki budno čaka na svoj plen, bataljon budno spremlja, kaj se dogaja v zračnem prostoru nad slovenskim ozemljem.

16. BNZP je bil ustanovljen 2. junija 1992, njegovi začetki pa segajo v že v leto 1991, ko se je med vojno za neodvisnost Slovenije v okviru zračne obrambe **TO** oblikovala **Služba za nadzor zračnega prostora (SNZP)**. Skupaj z že obstoječo mrežo **VOP** (vizualno opazovanje prostora) je skrbela za celovit nadzor zračnega prostora. Prvi radar v operativni sestavi **SNZP**, ki je bil namerilni artilerijski radar **3 Mark 7**, je začel operativno delo **7. 7. 1991**.

Prvi radarski sistem dolgega dosega **AN/TPS - 70** je v operativni uporabi na radarskem položaju Ljubljanski vrh od aprila 1992, drugi radarski sistem dolgega dosega pa je bil sprva postavljen na začasnem radarskem položaju Oljska gora pri LJ, kjer je deloval do leta 2005, potem pa so ga prestavili na radarski položaj Ledinekov Kogel na Pohorju.

Od konca leta 1999 je v **CNKZP** v operativni uporabi oprema **ASOC (Air Sovereignty Operations Center)**, ki z zadnjo modifikacijo in stalnimi posodobitvami omogoča enoti še popolnejše izvajanje nadzora in kontrole zračnega prostora. ❖

16. bataljon za nadzor zračnega prostora (**16.BNZP**) je specialistična enota **SV**, namenjena za neprekinjena operativni nadzor in kontrolo zračnega prostora Republike Slovenije, prenos podatkov uporabnikom o razmerah v zračnem prostoru ter za vodenje izvajanja nalog v zračnem prostoru.

Bataljon je od vstopa Republike Slovenije v zvezo Nato pod operativno kontrolo **CAOC-5 (Combined Air Operations Center-5)**, ki je sestavni del Natovega integriranega sistema zračne obrambe **NATINADS (Nato Integrated Air Defence System)** in opravlja naloge v skupnem zračnem prostoru zaveznišтва.

Skladno z razvojnimi dokumenti enota namenja veliko pozornost tudi izobraževanju in strokovnemu izpopolnjevanju njenih pripadnikov tako doma kot v tujini (Italija, Madžarska, ZDA). ❖

Center za nadzor in kontrolo zračnega prostora

Radar AN/TPS-70 radarski položaj Ljubljanski vrh

PRIDRUŽI SE NAM!

INFORMACIJE:
080 - 13 22
<http://www.slovenskavojska.si>
naborna.pisarna@mors.si

MIRAN STANOVNIK
PARIS - DAKAR

SLOVENSKA VOJSKA

DORISNIK
DIJAK

1		Orden jugoslovske velike zvezde
2		Orden slobode
3		Orden narodnog heroja
4		Orden junaka socijalističkog rada
5		Orden narodnog oslobođenja
6		Orden ratne zastave
7		Orden za hrabrost
8		Orden jugoslovske zvezde sa lentom
9		Orden jugoslovske zastave sa lentom
10		Orden partizanske zvezde sa zlatnim vencem
11		Orden Republike sa zlatnim vencem
12		Orden zasluga za narod sa zlatnom zvezdom
13		Orden bratstva i jedinstva sa zlatnim vencem
14		Orden rada sa crvenom zastavom
15		Orden narodne armije sa lovorovim vencem
16		Orden za vojne zasluge sa velikom zvezdom
17		Orden jugoslovske zvezde sa zlatnim vencem
18		Orden jugoslovske zastave sa zlatnim vencem

19		Orden partizanske zvezde sa srebrnim vencem
20		Orden Republike sa srebrnim vencem
21		Orden zasluga za narod sa srebrnim zracima
22		Orden bratstva i jedinstva sa srebrnim vencem
23		Orden rada sa zlatnim vencem
24		Orden narodne armije sa zlatnom zvezdom
25		Orden za vojne zasluge sa zlatnim mačevima
26		Orden jugoslovske zvezde na ogrlici
27		Orden jugoslovske zastave sa zlatnom zvezdom na ogrlici
28		Orden partizanske zvezde sa puškama
29		Orden Republike sa bronzanim vencem
30		Orden zasluga za narod sa srebrnom zvezdom
31		Orden rada sa srebrnim vencem
32		Orden narodne armije sa srebrnom zvezdom
33		Orden za vojne zasluge sa srebrnim mačevima
34		Orden jugoslovske zastave sa zlatnom zvezdom
35		Orden jugoslovske zastave sa srebrnom zvezdom

MEDALJE ZA VOJNE ZASLUGE

36		Medalja za hrabrost
37		Medalja zasluga za narod
38		Medalja rada
39		Medalja za vojne zasluge
40		Medalja za vojničke vrline
41		Medalja za zasluge
42		Partizanska spomenica 1941.

JUBILARNE GODIŠNICE JNA

43		Desetogodišnjica
44		Dvadesetogodišnjica
45		Tridesetogodišnjica
46		Dan pobede nad fašizmom
47		Četrdesetogodišnjica
48		Uroševa medalja
49		Pedesetogodišnjica

SFRJ

JLA - JNA

Robert Leskovar

MEDALJA ZA ZASLUGE *(prevod T.B.)*

Nenađ Bjeloš, Pančevó (Srbija)

Z zakonom o odlikovanjih, sprejetim decembra 1955, je bila končno popisana tematika o odlikovanjih. Prvič je bila opisana tudi Medalja za zasluge, ki je bila s tem zakonom predvidena kot medalja za državljanske zasluge.

V času ustanovitve Medalje za zasluge so bili formulirani njeni alternativni nameni, kot na primer: »Za posebne politične, znanstvene in kulturne zasluge (brez preciziranja, v kateri stroki ali področju) ali za zasluge pri razvijanju in utrjevanju miroljubnega so-delovanja in prijateljskih odnosov med Federativno Ljudsko Republiko Jugoslavijo (FLRJ) in drugimi državami...« Ne dolgo zatem

se je ta dikcija spremenila v: «...za zasluge pri izvrševanju zaupnih nalog, ki prispevajo k prijateljskim odnosom med FLRJ in drugimi državami«. Prvi pravilnik za to medaljo je bil sprejet leta 1957.

Z novo Ustavo iz leta 1963 je država dobila novo ime in sicer Socialistična Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ). S to ustavo je bil zamenjan oz. spremenjen tudi grb – namesto petih plamenic (bakel), ki se spajajo v en plamen, kot simbol enotnosti petih narodov Jugoslavije (Srbov, Hrvatov, Slovencev, Makedoncev in Črnogorcev), je vnesenih šest plamenov – kot simbol šestih socialističnih republik, združenih v federacijo.

Ta sprememba v grbu je pri vseh odlikovanjih, ki vsebujejo plamenice, uvedla spremembo iz pet na šest plamenic (v grbu ali tudi brez njega, v tem primeru samo v imenu države...).

S tem zakonom je spremenjena odredba o sprejemanju statuta oz. pravilnika o medalji (pred spremembo sprejema pravilnik Zvezni izvršni svet, po spremembi pa predsednik republike).

Medalja se je v glavnem dodeljevala administrativno tehničnemu osebju, ki se je nahajalo v spremstvu tujih delegacij ali je delovalo v tujih predstavništvi, namenjenih višjim tujim diplomatom.

MEDALJA ZA ZASLUGE – prvi model

Medalja za zasluge je kovana iz bakra in je svetlo posrebrena. Po letu 1963 je bila kovana iz tombaka (zlitina bakra in cinka v razmerju 90% : 10%) in patinirana. Za osnovo ima peterokrako zvezdo, med kraki katere se prepletata dva venca. Premer medalje je 35mm. Obstajata dva modela Medalje za zasluge.

fotografija 1: Prvi model Medalje za zasluge FLRJ 1955 – 1963.

Prvi model ima v krogu na aversu figuro ženske v narodni noši, ki v levi roki drži snop lovorovih vejic, v desni roki pa eno vejico. V sredini izza figure se nahaja grb FLRJ (s petimi plamenicami), okoli pa je napis: »FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA«, izpisan v latinici. Na reversu se v sredini kroga nahaja vertikalna lovorova vejica s petimi listi in štirimi plodovi, a po robu zgornjega dela medalje je napis: »ZA ZASLUGE«, prav tako v latinici.

Poseben primerek tega modela s premerom 40,35mm in debelino 3,4mm (najbolj izstopajoč del je debeline 4,5mm) se nahaja v zbirki Mira Poljanca, zbiralca iz Zagreba, medtem ko se standardni tovrstni model nahaja v zbirki Zorana Ilića v Beogradu.

MEDALJA ZA ZASLUGE – drugi model

Ko se je spremenil naziv in grb države v letu 1963, je bila izdelana druga medalja iste oblike in premera s spremenjenim aversom medalje, v katerem je novi grb s šestimi plamenicami in napis okoli roba medalje »**SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA**« v latinici. Ta model medalje ima dve vrsti »ušesc«, prispajkanih na medaljo in sicer vzdolžno in prečno. Tudi pri tem modelu se pojavlja razlika v materialu in dimenzijah. Obstaja različica premera 34,5mm in standardni s 35mm premerom, kot tudi debelina robov 3mm i najbolj izbočenega dela 3,2mm, za razliko od debeline 2,5mm in z najdebelejšim delom 3mm. Pri vseh medaljah varira tudi teža, ki se giblje od 23 do 26gramov, ki je odvisna od obdobja in tudi orodja, s katerim je bila medalja odkovana.

Oba modela medalje, kot tudi variante, vise na v trikotnik zloženem svetlo modrem traku dimenzij 35 – 40mm. Nadomestni trakec je iz svetlo modre svile, napete na kovinsko ploščico, širine 35mm in višine 9mm. Na hrbtni strani je ploščica z varnostno iglo za pripenjanje na uniformo (ali obleko).

fotografija 2: Drugi model medalje za zasluge SFRJ 1963 – 1990.

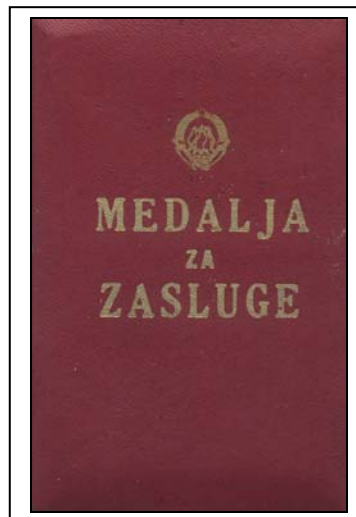
fotografija3: Prikaz izgleda ušesca, prispajkanega na medaljon.

Škatla:

medalja je nameščena v škatli višnjevo rdeče barve, dimenzij 120 x 80mm, na kateri je na zgornji strani pokrova v zlatem tisku v zgornjem delu odtisnjen grb FLRJ, pod njim pa v treh vrstah napis:

»MEDALJA ZA ZASLUGE«. V notranjosti je na notranji strani pokrova blazina iz bele svile z zlato odtisnjenim grbom FLRJ (v sredini), s spodnjem delu škatle pa je ležišče za medaljo iz rdeče svile. Vse medalje so se nahajale v taki škatli, torej se škatle brez grba ali z grbom s šestimi plamenicami ne pojavljajo.

fotografija 4: Škatla Medalje za zasluge 1955 – 1990.

Zadnje spremembe in dopolnila Zakona o odlikovanjih so bile izvedene leta 1985. Ob tej priložnosti so bila usklajena ustavna pooblastila z možnostmi izdelave miniatur in maket. V novih pravilnikih so bile potrjene spremembe v sestavi (strukturi) materialov, ki se je od leta 1980 oz. od 1981 uporabljal za izdelavo medalj. Tako so se od tega časa medalje in miniaturo izdelovale iz osnovnega materiala – tombaka.

- ✿ Miniatura Medalje za zasluge 1. modela (1969) so izdelane iz tombaka. Po kompoziciji, reliefu in obliki odgovarjajo opisu medalje 2. model (1963 – 1992). Premer miniaturo je 17 mm. Visi na modrem trakcu, širine 13mm in dolžine 60mm. Trakec je pripet na dvojno kovinsko iglo, ki spominja na črko »P« v cirilični pisavi. Ta miniatura je namenjena tujim nosilcem medalje.
- ✿ Miniatura Medalje za zasluge 2. modela (1984) je identična 1. modelu, a s to razliko, da visi na kovinskem nosilcu pravokotne oblike, dimenzij 22 x 11mm, ki je preoblečen v trak modre barve (ustrezno barvi traka medalje).
- ✿ Miniatura Medalje za zasluge 3. modela (1986 – 1992) je po opisu enaka modelu 2., s to razliko, da je medaljon enodelne izdelave – kar pomeni, da je revers prazen, brez vsebine.

Medalja za zasluge se je nosila na levi strani prsi po vrstnem redu, ki ji pripada. V rangu medalj SFRJ je zavzemala zadnje, šesto mesto med medaljami. Od ustanovitve 1955 pa do leta 1985 je bilo s to medaljo odlikovanih le 845 posameznikov, večinoma tujcev.

Z medaljo je odlikovana oseba prejela tudi potrdilo, v obliki odločbe – kot dokument o medalji. Potrdilo je izdelano iz papirja dimenzij 14,5 x 20,7mm.

V toku obstajanja medalja ni menjala svojega ranga od 1955 pa vse do sprejema nove Ustave novo nastale države – Zvezne republike Jugoslavije v polovici leta 1992. S tem dejanjem je namreč prenehal veljati v začetku omenjeni Zakon o odlikovanjih SFRJ kot tudi sistem odlikovanj bivše države.

Viri in literatura:

- Milorad Erceg , Odlikovanja SFRJ , Beograd 1978,
- Boris Prister , Odlikovanja , Zagreb 1984,
- Stojan Rudež , Odlikovanja SFRJ , Beograd 1987,
- Marjan Furlan, Nenad Bjeloš, Yugoslavia army insignia & decorations 1918-1990 (angleščina) ; Toronto –Canada 1991,
- Borna Barec , Katalog I aukcije, Zagreb 1996,
- Miroslav Milanović, Nenad Bjeloš, Fila Hobby M&M – Katalog odlikovanja Jugoslavije 1943 -1990, Beograd 1999,
- Dušanka Maričić, Odlikovanja Srbije, Crne Gore , Jugoslavije i Republike Srpske , katalog izložbe , Beograd 2002,
- Aleksandar Veličko, Lazar Gerić, Vitalin Ozolišin, Ordeni i medalje komunističke Jugoslavije (ruščina) Minsk Belorusija 2007,
- Službeni list FNRJ br 55/55, 47/57,
- Službeni list SFRJ br 40/73, 10/86, 14/86.

Objavljeni primerki medalj so iz zbirk Mira Poljanca, Zorana Ilića in avtorja . ❖

Prevod TB

REDI JUGOSLOVANSKE ZASTAVE

Red se je podeljeval za razvoj miroljubnega sodelovanja in prijateljskih odnosov med SFRJ in drugimi državami, ter za posebne zasluge k razvoju zavesti državljanov v borbi za neodvisnost.

RED JUGOSLOVANSKE ZASTAVE Z LENTO do leta 1961 RED JUGOSLOVANSKE ZASTAVE I STOPNJE (reda)

Ustanovljen leta 1947 bilo podeljeno 1.421 kosov

Red je sestavljen iz lente z znamenjem reda (*slika 1*) ter zvezde (*slika 2*)

LENTA je široka 100mm in je narejena iz modre svile z na vsaki strani po eno rdečo in belo črto širine 2,5mm.

Znamenje reda je veliko 110 x 31mm in je narejeno iz:

- a) POZLAČENEGA SREBRA (ob robu ima žig za srebro)
- b) POZLAČENEGA TOMBAKA (nima žigov)

ZVEZDA z desetimi kraki premera 83mm* je narejena iz: srebra, pozlate. Pri zvezdi obstaja več tipov. Razlikujejo se po emajlirani zastavici. Razlika je v velikosti in položaju zvezde na zastavi, ter širina barv zastave.*

Tip 1 – Emajlirana zastava je izbrisana, zvezda je manjša ter ni po predpisih o zastavi*. Razvidno je (*slika 1 in 2*), da barve niso enake širine (*slika 3*).

*Zakon o zastavi pravi, da zgornji krak zvezde mora biti na modrem, spodnja dva pa na rdečem polju zastave.

Tip 2 – Zvezda se samo deloma dotika modrega in rdečega polja (*slika 4*).

Tip 3 – Zastava je narejena po predpisih. Emajl je vrhunsko narejen (*slika 5*).

slika 1

slika 2

slika 3

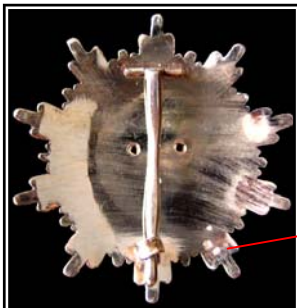

slika 4

slika 5

REVERS: Raven in gladek. Odličje se pripenja z klasično pokončno iglo.

a) Revers je z žigom za srebro*.

b) Revers brez žiga

* Pri nekaterih primerkih so žigi pod iglo

Delovna kopija kataloga Odličja na slovenskem.....

Gumot Polde

Primerjava činov z drugimi vojskami

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
GENERALI					
OF-9	 general	 General	 General	 Général d' Armée	 Tenente Generale (con incarichi speciali)
OF-8	 general podpolkovnik	 Lieutenant General	 Generalleutnant	 Général de Corps d' Armée	 Tenente Generale
OF-7	 general major	 Major General	 Generalmajor	 Général de Division	 Maggiore Generale

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
ČASTNIŠKI ČINI					
OF-6	 brigadir	 Brigadier General	 Brigadegeneral	 Général de brigade	 Brigadier Generale
OF-5	 polkovnik	 Colonel	 Oberst	 Colonel	 Colonnello
OF-4	 podpolkovnik	 Lieutenant Colonel	 Oberstleutnant	 Lieutenant-Colonel	 Tenente Colonnello
OF-3	 major	 Major	 Major	 Commandant	 Maggiore
OF-2	 stotnik	 Captain	 Stabshauptmann Hauptmann	 Capitaine	 Capitano

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
ČASTNIŠKI ČINI					
OF-1	 nadporočnik	 First Lieutenant	 Oberleutnant	 Lieutenant	 Tenente
	 poročnik	 Second Lieutenant	 Leutnant	 Sous - Lieutenant Aspirant	 Sottotenente

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
PODČASTNIKI					
OR-9	višji štabni praporščak	Sergeant Major of the Army	Oberstabsfeldwebel	Major	Aiutante di battaglia
	štabni praporščak	Command Sergeant Major		Adjutant - Chef	Aiutante
	višji praporščak	Sergeant Major			
OR-8	praporščak	First Sergeant	Stabsfeldwebel	Adjutant	Maresciallo Capo
	višji štabni vodnik	Master Sergeant	Hauptfeldwebel		

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
PODČASTNIKI					
OR-7	štabni vodnik	Platoon Sergeant or Sergeant 1st Class	Hauptfeldwebel Oberfähnrich (OA)	No equivalent	Maresciallo Ordinario
OR-6	višji vodnik	Staff Sergeant	Oberfeldwebel Fähnrich (OA) Feldwebel	Sergent - Chef	Sergente Maggiore

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	ITALIJA	FRANCIJA
OR-5	vodnik	Sergeant	Stabsunteroffizier Fahnenjunker (OA) Unteroffizier	Sergent (After legal conscription time) Sergent (During legal conscription time)	Sergente

NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
VOJAKI					
OR-4	 naddesetnik	 Corporal	 Oberstabsgefreiter Stabsgefreiter	 Caporal Chef	 Caporal maggiore
OR-3	 desetnik	 Private 1st Class	 Hauptgefreiter Obergefreiter	 Caporal	 Caporale
NATO KODA	DRŽAVA				
	SLOVENIJA	ZDA	NEMČIJA	FRANCIJA	ITALIJA
OR-2	 poddesetnik	 Private PV-2	 Gefreiter Gefreiter (UA) Gefreiter (OA)	 Soldat de 1 ^{ère} classe	No equivalent
OR-1	vojak	Private PV-1	 Schütze	Soldat de 2 ^{ème} classe	 Soldato

Robert Leskovar

NOVI ČLANI ZZVIS-a v letu 2009

VOGLAR Matjaž

Jerajeva ul. 11, 1000 Ljubljana

051/338-033

Zbira :

- Insignij, Značke, Medalje,....
- Uniforme, pokrivala,.....
- Položajne oznake, odlikovanja,...

VESEL BOŽIČ in SREČNO NOVO LETO 2010

Sretan Božić i Sretna Nova godina 2010

Buon Natale e felice anno nuovo 2010

Hristos se rodi i Srećna Nova Godina 2010

Merry Christmas and a Happy New year 2010

*Kriegsmarine***SPECIJALNE OZNAKE NEMŠKE VOJNE MORNARICE 1935 – 1945***Die Laufbahnabzeichen*

Z Versajskim mirovnim sporazumom je bila tudi formalno končana 1 svetovna vojna. Nemški imperij je dobesedno izginil z vseh geografskih kart tistega časa. Weimarski republiki (1919–1933, opomba TB), naslednici nekoč močnega imperija, so bile naložene do takrat nepoznane in nepredstavljive preventivne in restriktivne določbe, ki so se še posebej dotikale oboroženih sil, proizvodnje orožja in vojno industrijo nasploh, vse s ciljem nemški državi preprečiti ponovno vojaško agresijo. Kot sestavni del sporazuma je bil sprejet tudi poseben zakon, s katerim se je regulirala velikost in sestava nove vojske in je predpisoval minimalne vojaške sile za eventualno obrambo nove nastale republike, a izvajanje tega je bilo podrejeno neposredni kontroli zaveznikov, zmagovalcev v vojni.

Vojska takratne Weimarske republike je po prej omenjenem zakonu lahko štela največ 100.000 pripadnikov kopenskih sil in se je imenovala »Reichswehr«. Oblikovana je bila iz manjših enot stalne sestave. Poleg kopenskih sil je bila oblikovana tudi mornarica – »Reichsmarine«, vendar na plovilih izključno za obrambne namene. Zaradi tega je bila predpona »bojna« oziroma »Krieg« popolnoma črtana.

Letalstvu pa se je godilo še slabše, saj je bilo popolnoma črtano oz. natančneje, predvideno je bilo samo športno letalstvo z lahкими letali.

Leta 1933 je na nemških volitvah prepričljivo zmagala Nacional socialistična delavska stranka Nemčije (NSDAP) z Adolfom Hitlerjem na čelu, ki je s tem postal kancler, ki je že kmalu zatem postal vesplošni vodja nacije oz. Führer. Že na začetku

svoje kariere si je novi vodja samemu sebi postavil nekaj osnovnih ciljev, med katerimi je bil prvi vračanje dostojanstva nemški državi. Dalje je načrtoval ponovni zagon vojaške industrije ter izgradnjo močne vojske, kakršne preostali svet do tedaj še ni videl. Prvi koraki k temu so bili narejeni s suspenzom Versajske pogodbe, s čimer so se ustvarili pogoji za ustvarjanje nove in močne vojske.

Reichswehr kot prvi doživi reorganizacijo in se preimenuje v **Wermacht**, ki se še vedno sestoji samo iz kopenskih sil (**Heer**). Poleg tega se prične krepiti mornarica, ki že nosi novo ime – **Kriegsmarine** oz. vojna mornarica. Paralelno z njo pa že nastaja vojno letalstvo z nazivom »Luftwaffe«. S tem je bil eden od osnovnih ciljev dosežen, nemška vojska je ponovno dobila vse tri zvrsti oboroženih sil.

Nemška vojna mornarica (v nadaljevanju VM) je bila ustanovljena maja 1935, sestavljena pa je bila iz zelo različnih plovil za površinsko plovbo, vključujoč tudi transportne ladje, potem podmornice ter obalno zaščito, v sestav katere je prešlo tudi del pehote. Še poseben poudarek je bil dan obalni artileriji. S tem je nemška VM postala največja vojaško pomorska sila sveta z velikim številom plovil. Še posebej pa je izstopala z najmodernejšo podmornico tipa »U« ter z izredno usposobljenim kadrom, od navadnega mornarja do najvišjega poveljniškega kadra. Upoštevajoč kompletno formacijo VM in veliko število modernih tehničnih sredstev je bilo neobhodno potrebno formirati sistem hierarhičnih in specialističnih oznak, kakor tudi nazive poklicev celotnega kadra, kar je bilo vse prej kot enostavno. Pripadniki VM so bili razvrščeni v pet osnovnih kategorij:

1. **Mannschaften** – rekruti oz. naborniki
 - o Matrose – mornarji
2. **Unteroffiziere ohne Porteppe** – mlajši (nižji) podoficirji
 - o naborniki s specialističnimi dolžnostmi
 - o naborniki s specialističnimi poveljniškimi dolžnostmi
3. **Unteroffiziere mit Porteppe** – starejši podoficirji
4. **Offiziere** – oficirji (častniki)
5. **Admiral** – admirali

Prav tako je kader v VM razpolagal s široko paleto uniform za različne namene, začeni od temno modre vsakodnevne uniforme, bele poletne vsakodnevne in praznične, poletne uniforme »kaki« barve itd. Vse oznake činov kot tudi oznake specialnosti so bile prilagojene navedenim uniformam oz. podloga znaka je bila identična barvi uniforme.

Z vstopom v službo v VM je bil nabornik po zaključku osnovnega (splošnega in začetnega specialističnega) usposabljanja dodeljen posebnim oddelkom na ladji (oz. podmornici), kjer mu je bilo omogočeno nadaljnje specialistično usposabljanje za dejavnosti in naloge, katere so bile v pristojnosti oddelka za usposabljanje v enoti oz. na plovilu. Odgovorni starešina oddelka za usposabljanje je izvajal izbor rekrutov na osnovi odrejene specialnosti ob naboru, uspeha, doseženega na osnovnem usposabljanju, upoštevajoč pri tem tudi nagnjenje kandidata k določenim specialnostim, kot tudi vrsto šolske izobrazbe (smer) pred nastopom služenja in nenazadnje tudi psihofizično stanje rekruta. V izrednih okoliščinah je imel rekrut-nabornik možnost, da se opredeli, ali je pripravljen (ali ne) za nadaljnjo specialistično usposabljanje.

Naborniki, ki tega niso sprejeli, oz. tisti, ki so usposabljanje začeli,

pa niso pokazali pričakovanih rezultatov, niso mogli napredovati v službi (specialnosti signalistov, vezistov, deminerjev...) in so dobili samo naziv mornar (Matrose) osnovne oz. splošne vojaške dolžnosti na plovilu ali pa so bili dodeljeni specialističnim oddelkom kot pomožno osebje.

Enovita oznaka za vse pripadnike VM je bil nemški nacionalni orel z razširjenimi krili, ki je v krempljih držal venec, v centru katerega je bila svastika (kljukasti križ). Ta znak je bil znak pripadnosti nemški VM, nosil se je na levi strani uniforme nad zgornjim žepom oz. na levi strani poletne srajce v višini gornjega žepa, izdelan pa je bil kot našitek, vezen z rumeno nitjo na modro sukno (čoyo) – v primeru za temno modro uniformo (fotografija 1a),

(Fotografija 1a)
enotne oznake pripadnosti
»Kriegsmarine« - zbirka avtorja

(Fotografija 1b)
oz. z modrim sukancem na beli
bombažni podlogi za poletno uniformo

Mornarji (Matrose)

Osnovna oznaka mornarja je sestavljena iz peterokrake zvezde, vezene z rumenim sukancem na temno modri podlagi iz sukna. Ima premer 55mm. Ta oznaka (foto 2a) je bila namenjena za nošenje na temno modri uniformi. Druga verzija je vezena z modrim sukancem na okrogli bombažni podlogi enakega premera in je bila namenjena nošenju na beli uniformi (foto 2b). Oznake so se nosile na prvi tretjini gornjega dela levega rokava uniforme.

Fotografija 2a Fotografija 2b
Osnovne oznake mornarja
(Matrose) – zbirka avtorja.

V odvisnosti od časa, prebitega v službi in pridobljenih izkušenj v VM, so mornarji dobivali tudi vojaške čine, katerih oznake so bile sestavljene iz traku širine 10mm. Rumeni trak je bil zapognjen v obliko črke »V« in je bil prišit na podlogo temno modre barve za uniforme v isti barvi. Za belo uniformo (oz. srajco) se je uporabljal moder trak, prišit na belo podlogo. Oznake čina so se šivale prav tako na levi rokav, neposredno pod osnovno oz. specialistično oznako (foto 3). Poleg takega, tako imenovanega dodeljenega čina, obstajajo tudi splošne in specialistične oznake, izdelane (vezene) na isti podlogi in so kot take tvorile enotno oznako.

(Fotografija 3)
Matrosen hauptgefreiter, mornar, 4 1/2
prebitih let v službi VM – zbirka avtorja.

Oznake specialnosti so bile enake velikosti in izdelave, nosili pa so ga pripadniki, ki so bili kadrovani v VM iz vojakov (Matrose), kot tudi vojaki s čini (Matrosengefelter, Matrosenobergefelter in Matrosenhauptgefelter), kateri so bili razporejeni na dolžnostih v specialističnih oddelkih na ladji oz. podmornici. Te oznake so vsebovale simbole, iz katerih je bilo razvidno, kateremu oddelku pripadajo.

Prikaz nekaterih specialistov:

Fernschreiblaufbahn (Radio operater) Schreiberlaufbahn (Zapisnikar)

Funklaufbahn (Radio telegrafist) Marineartillerie (Ladijska artiljerija)

Krftfahrlaufbahn (Transport-voznik) Feuerwerker (ustrojen 1941.) (Strežuč-koordinator ognja) (Zbirka avtorja)

Mladji podoficirji (podčasniki) (Unteroffiziere ohne Porteppe)

Po zaključku osnovnega usposabljanja in določenega časa, prebitega v službi v VM, je bil del mornarjev napoten na nadaljnje usposabljanje in šolanje, s čimer je pridobil naziv nižjega podčastnika. Vsi pripadniki VM so bili po imenovanju v čin podoficirja usposobljeni za zahtevnejše naloge na ladjah oz. podmornicah, s tem pa so dobili tudi višja pooblastila ter samostojnost pri delu, kar pa je po drugi strani pomenilo tudi večjo odgovornost.

Podčastniki so na rokavu nosili večje ovalne oznake s simboli dolžnosti, za katere so bili usposobljeni. Ti simboli so imeli v kompozicijo znaka vključeno tudi sidro. Oznake so bile vezene z rumenim sukancem na ovalno sukno podlogo temno modre barve (za temno modro uniformo),

oz. na ovalno belo bombažno podlogo za poletno uniformo oz. za na srajco. Posebno lepe in atraktivne oznake dolžnosti so bile izdelane iz stisnjene in pozlačene pločevine, vdelane na temno modro sukno podlogo.

Funklaufbahn

Maschinenlaufbahn
(Strojniki)

Marineartillerie
(Ladijska artiljerija)

Kraftfahrtaufbahn
(Transport-vozniki)

Bootsmannsmaat
(Splošna plovba-površinska)

Signallaufbahn
(Signalisti)

Fernschreiblaufbahn

Artilleriemechanikerlaufbahn
(Radio operater) (Mehaniki za art. orožje)

Verwaltungslaufbahn
(Administracija-finance)

Schreiberlaufbahn
(Zapisnikar)

Sanitätslaufbahn

Torpedomechanikerlaufbahn
(Saniteta) (Mehaniki za torpeda)

Oznake so ovalne oblike, velikosti 90 x 70mm. Rahlo so uvite k notranji strani, kar omogoča lepo prileganje na rokav nadlahtnice.

(fotografija 6) – relief oznake

Oznake specialnosti so bile izdelane s tehniko stiskanja (prešanja) pločevine in sicer v globokem reliefu in vse so pozlačene. Izjema je le oznaka signalista, kjer je uporabljena kombinacija kovine in vezanih rdeče belih zastavic, oboje je pritrjeno direktno na sukno podlogo.

Na večini oznak, prikaznih na sliki 5 je pozlata popolnoma ali delno odstranjena, kar se je zgodilo zaradi atmosferskih vplivov v toku službovanja na ladji (na morju). Kovinske znake so pritrjene na kovinsko ovalno podlogo in sicer s štirimi kovinskimi zavijki premera 2mm. Preko te ploščice je predhodno napeto sukno temno modre ali črne barve. Robovi segajo čez osnovo za 4mm. Kovinska osnova na reverzu je

prekrita z lepljivim platnom v beli barvi in istih dimenzij, kot je sukno na averzu, preko nje pa je nalepljena temno modra bombažna tkanina ali črna impregnirana tkanina (istih dimenzij kot predhodni dve). Običajno se tu nahaja tudi žig proizvajalca in leto izdelave.

(Fotografija 6a)

Revez ene od oznak z opisanimi fazami konstrukcije in z žigom proizvajalca »JFS« - (Jumkers Flugzeug - u. Motorenwerke AG, Zwigwerk Koethen) in leto izdelave - 1942.

Poleg teh oznak so nižji podčastniki na reverjih uniform nosili romboide svetlo modre barve z enim zlatim trakom, prečno postavljenim glede na romboid. Identične oznake so nosili tudi tako imenovani »prvi« oz. nižji podčastniki 2. stopnje, a s to razliko, da je bil pod oznako specialnosti dodan tudi kovinski znak v obliki črke »V«. Na fotografiji je prikazana bela letna srajca z znakom sanitetne službe, ki je vezen z modrim sukancem na beli ovalni bombažni podlogi

(fotografija 7)

Bela letna srajca VM z oznako (Obersanitätslaufbahn) – iz zbirke avtorja. Ta srajca je avtentičen primerek, ki izhaja iz nemškega depoja VM »Bekleidungsamt Wilhelmshaven« - BA-W, Batliški rajon. Žig kontrole 8339.

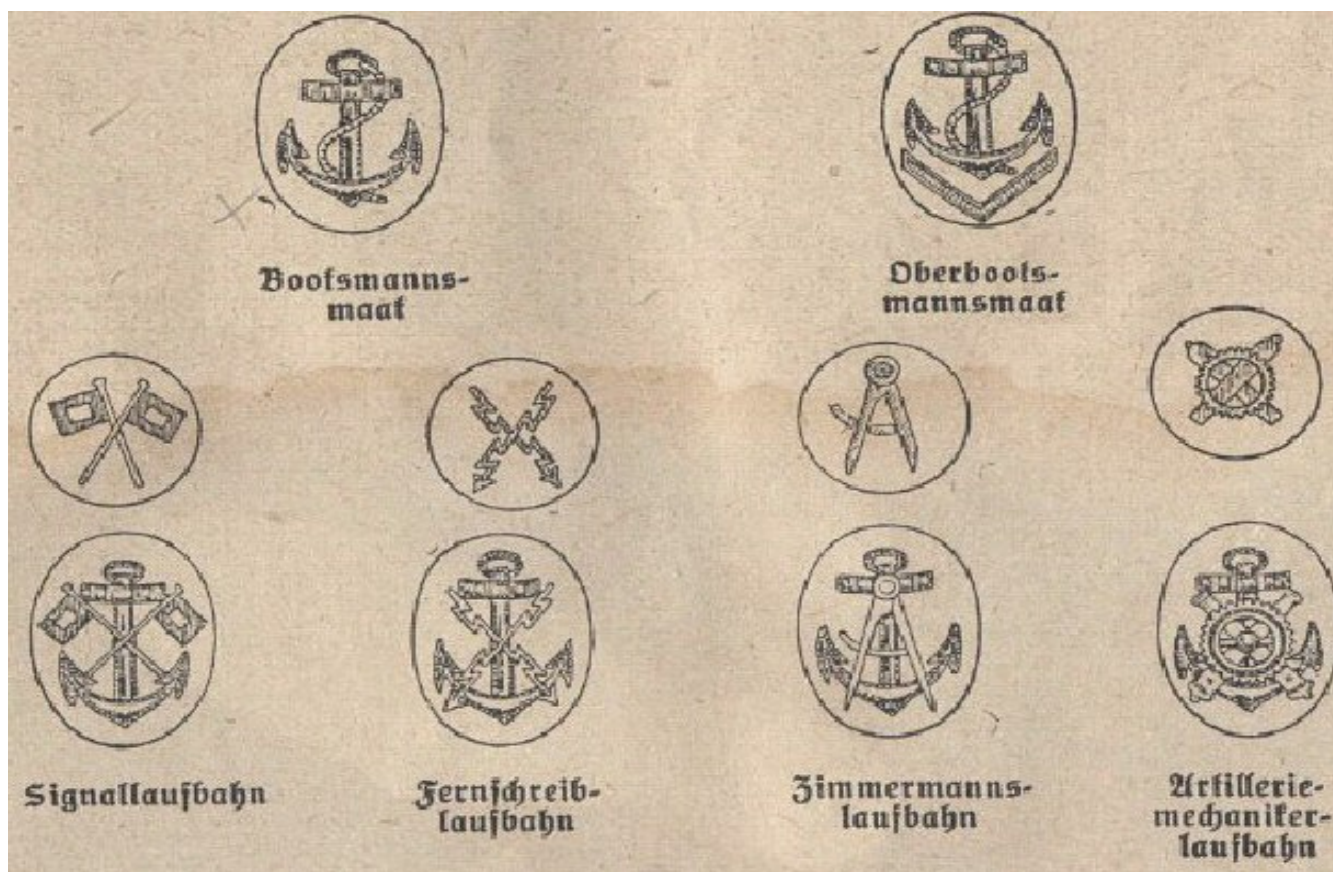
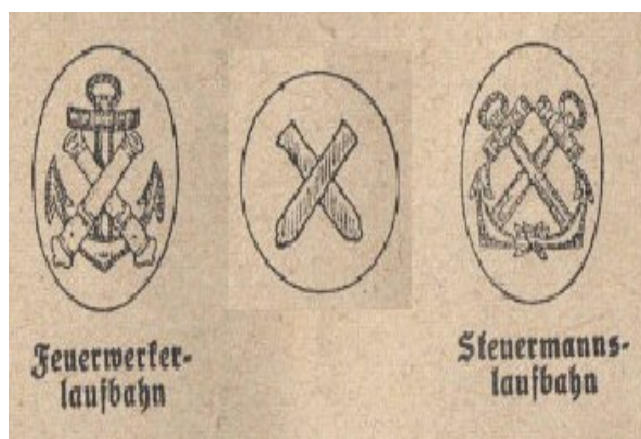

Poleg prikazanega žiga se na srajci nahaja tudi vezena številka enote VM oz. ladje. Z veliko črko »N« označena srajca nakazuje na to, da je šlo za enoto nemške severne flote (fotografija 7a).

(Fotografija 7b)

V prilogi je izvorni uradni pregled vseh oznak za mornarje in podčastnike 2. in 3. stopnje.

Upoštevajoč dejstvo, da je bil sistem oznak nemške VM zelo kompliciran in zastopan s številnimi oznakami, ki jih ta tekst ne zajema, upam, da sem uspel na najenostavnejši način približati bralcem sistem subordinacije in specialnosti do ranga višjih podčastnikov, kateri bi bili po današnjih kriterijih uvrščeni med profesionalne vojaške osebe (aktivna služba, opomba TB).

Tako kot do sedaj, kakršne koli sugestije, vprašanja in informacije, člani **ZZVIS** in tudi ostali bralci, lahko naslovite name preko Email naslova: bokicollector@gmail.com ali preko teksta v reviji Zbiralec. Upam, da bomo na ta način skupaj doprinesli k boljši informiranosti vseh bralcev o tej temi. ♦

**Nebojša Milanović
Paraćin**

član Srbskega numizmatičnega društva (SND)

član BCN – Bayonet Collector's Network

član Združenja Zbirateljev Vojaških Insignij Slovenije -(ZZVIS)

Prevod (TB)

Slavoljub Petrovič

ZNAK ZA BORBO PROTI PARTIZANOV

Kot nagrada za sodelovanje v bojih proti partizanom širom okupirane Evrope je bil 30. januarja 1944 ustanovljen »Znak za borbe proti partizanom«, nemško »Bandenkampfabzeichen«. To oznako so lahko prejeli pripadniki kopenskih, pomorskih in zračnih enot nemške vojske tako kot pripadniki žandarmarije, policije in SS enot kateri so sodelovali v bojih proti partizanom.

Znak je imel tri stopnje, kriteriji za pridobitev pa so bili sledeči:

- **Bronasti znak (III. Stopnja):**
 - 20 dni udeležbe v bojih za pripadnike kopenskih sil.
 - 30 dni bojnih letov za pripadnike zračnih enot.
- **Srebrni znak (II. Stopnja):**
 - 50 dni udeležbe v bojih za pripadnike kopenskih sil.
 - 75 dni bojnih letov za pripadnike zračnih enot.
- **Zlati znak (I. stopnja):**
 - 100 dni udeležbe v bojih za pripadnike kopenskih sil.
 - 150 dni bojnih letov za pripadnike zračnih enot.

Kot vzor za izdelavo tega znaka je bil znak »Freikorps« iz leta 1919. Je ovalne oblike. Okoli je venec iz hrastovih listov, v sredini znaka je Rimski meč z ročajem zgoraj, ščitnik za roko je okrašen z »svetlečo svastiko« simbolom sonca pri starih Germanih. Okoli meča se ovija pet glava kača katera simbolizira partizansko gibanje. Vrh meča je zapičen v mrliško lobanjo katera je simbol za SS. Vse skupaj prikazuje namero Nemčije da premaga partizansko gibanje. Mere oznake so 57 x 49mm.

Izdelan je z vlivanjem mesinga, cinka nato pa prelit z bronzo, srebrom in pozlato. Igla za pripenjanje znaka na uniformo je bila lahko ploščata ali okrogla odvisno od proizvajalca. Podeljeval se je v zeleni škatli z pripadajočim dokumentom.

Znak prve stopnje je podeljeval osebno Heinrich Himmler. Prvi so podeljeni 21. 2. 1945 leta štirim pripadnikom Waffen SS, ki so sodelovali v bojih proti partizanom na obali Jadranskega morja.

Poznano je da je podjetje »C.E.Juncker« izdelalo 20 znakov v zlatu z briljanti, ki pa niso bili nikoli podeljeni. Ni jasno komu so bili namenjeni ker v pravilniku ta izvedba ni nikjer omenjena.

Znak se je nosil na levi strani prs pod znakom »Železnega križa I. stopnje«.

Točno število podeljenih znakov ni jasno vendar po nekaterih pričevanjih naj bi bilo podeljenih 1.650 bronastih, 510 srebrnih in 47 zlatih. V Češkoslovaški so izdelovali tudi ponaredke tega znaka od originala se razlikujejo po slabo vidnih detajlih na lobanji in kačji koži.

Glede na malo številčno podeljenost tega znaka jim je cena nekje okoli 600 € pa naprej, seveda odvisno od stopnje in materiala od katerega je bil narejen. ❖

prevod (ML)

